

Ton Derksen over de dwalingen van de rechterlijke macht

‘Juristen moeten op een uitgebreide cursus waarheidsvinding’

Hij schrijft het ene na het andere boek over gerechtelijke dwalingen. Na Lucia de B. en de Deventer moordzaak heeft emeritus hoogleraar Ton Derksen zich nu gestort op de zaak-Baybasin. ‘Het is een schande.’

door Greta Riemersma foto's Maarten Kools

In de familie van Ton Derksen doet een verhaal over hem de ronde. Toen Ton een kleine jongen was, raakte hij in de trein in gesprek met een medepassagier die tegen hem zei: ‘Zie je dat? De zon gaat onder.’ De man wees naar buiten, waar duidelijk zichtbaar de dag ten einde kwam. Toen antwoordde Ton: ‘Nee hoor, de zon gaat niet onder. De aarde draait om zijn as en nu kan de zon onze kant van de planeet niet meer beschijnen.’

Ton Derksen moet hartelijk lachen om de anekdote. Hij is het voorval vergeten, het is zijn drie jaar jongere broer Bram die het heeft verteld ter voorbereiding op dit interview. Maar Derksen gelooft het graag: ‘Als kind heb ik een leerboek van mijn vader over de aarde en de zon gelezen. Dat vond ik heel interessant.’ Hij vraagt aan zijn vrouw Henny: ‘Ken jij dit verhaal?’ Nee, Henny kent het ook niet, maar ze vindt het goed bij hem passen. Zo is Ton, altijd die andere blik op zaken waar de meeste mensen niet over nadenken.

De zon gaat onder, zou u dat als een leugen betitelen?
‘Ton Derksen, alweer lachend: ‘Als dat zo is, zit het Openbaar Ministerie er vast achter.’

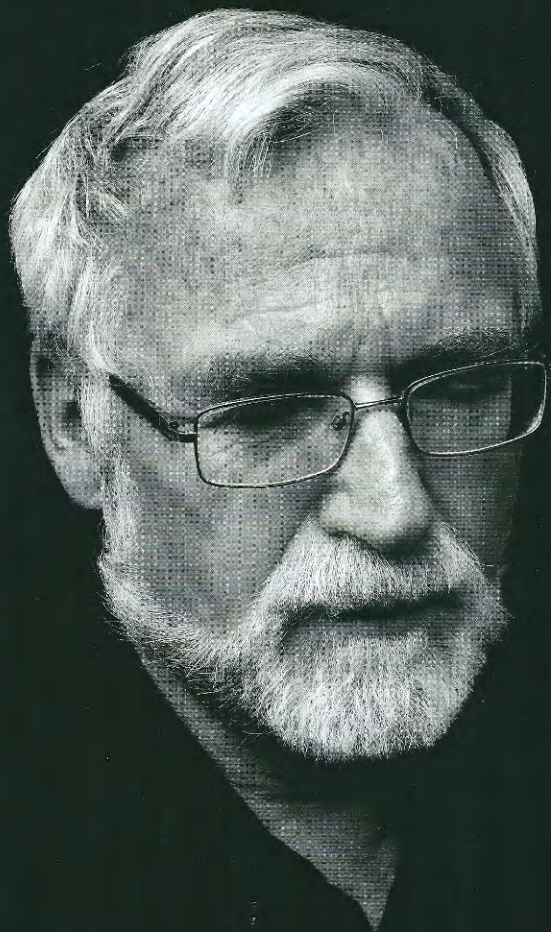
Zoveel agressie

Het Openbaar Ministerie. We zijn nog maar halverwege het gesprek en de naam van deze instantie is al heel wat keren gevallen. Ton Derksen (71), de Nijmeegse hoogleraar wetenschapsfilosofie die na zijn emeritaat in 2005 een serie boeken schreef over gerechtelijke dwalingen, spaart het OM bepaald niet. Een van zijn boeken heet: *Het OM in de fout. 94 structurele missers*. Hij heeft ook commentaar op de politie en de rechterlijke macht, maar die staan volgens hem redelijk open voor wat hij zegt. Het OM niet. ‘Het OM is een halsstarrige club’, is zijn ervaring.

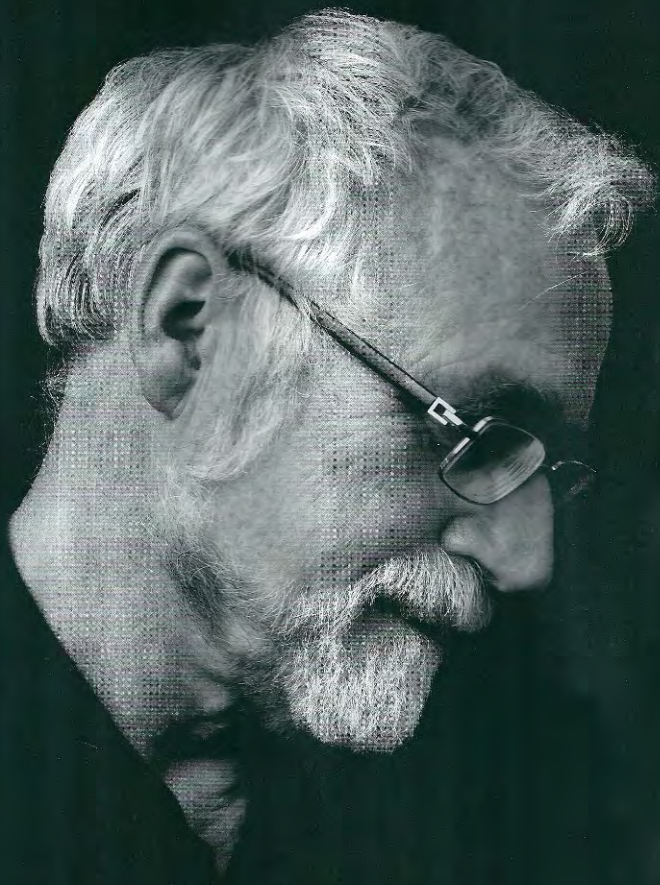
Hij gaf eens college aan rechercheerders van het OM en legde hun voor waar het volgens hem zou kunnen wringen. Als het OM ervan overtuigd raakt dat het een dader te pakken heeft, wordt ontlastend bewijsmateriaal soms

iets aangepast, immers: de rechter zou het verkeer kunnen begrijpen en tot vrijspraak kunnen besluiten. Het zijn leugens voor het hogere doel, namelijk de samenleving beschermen tegen misdadigers. Het is een proces dat Derksen waarnaemt bij alle partijen die tijdens de rechtsgang bezig zijn met waarheidsvinding, waardoor fouten in de rechtspraak kunnen ontstaan. Maar waar politiemensen en rechters zijn bevindingen doorjaans kalm overdenken en eventueel beamen, explodeerden de rechercheofficieren. ‘Ik heb nog nooit zo veel agressie meegemaakt en daarna is het niet meer goed gekomen,’ zegt Derksen.

Hij baseert zich op de zaken waarvan hij de afgelopen jaren de bewijsvoering onderzocht, om te beginnen de zaak-Lucia de B., over de Haagse verpleegster die in 2004 levenslang en tbs kreeg voor zeven moorden en drie pogingen tot moord. Hij prikte het bewijs tegen haar door en mede hierdoor kwam zij in 2010 vrij. Daarna volgden andere zaken, onder meer de Deventer moordzaak, waarin hij constateerde

'Het Openbaar Ministerie
is een halsstarrige club'

'Stel dat maar 1% onterecht de gevangenis ingaat, dan komen zo'n 200 mensen per jaar onschuldig vast te zitten. Dat is toch verschrikkelijk?'

dat 31 leugens, afkomstig van het OM en andere instanties, hebben geleid tot de ontzichte veroordeling van Ernest Louwes tot twaalf jaar gevangenisstraf. Derksens visie in deze zaak lijkt terrein te winnen, want vorige week besloot de advocaat-generaal van de Hoge Raad nader onderzoek in te stellen naar drie punten in de bewijsvoering tegen Louwes. Twee ervan zijn aangedragen door Derksens.

101 signalen van manipulatie

Zó veel leugens dus, maar het kan nog gekker, blijkt uit zijn nieuwste boek *Verknijpt heugis*. Deze keer dook Derksen in de zaak-Baybasin, over de Turkse Koerd Huseyin Baybasin, die in 2002 in Nederland levenslang kreeg voor het aanzetten tot moord, heroïnehandel en gifzeling. Onterecht, is opnieuw Derksens conclusie. Het hof in Den Bosch heeft zich bij de uitspraak gebaseerd op elf telefoontaps en daarin heeft Derksen nu 101 signalen van manipulatie gevonden.

Het bedrog is van uiteenlopende aard. In elf gevallen is er gesjoemeld met de vertaling van de telefoongesprekken. De meest flagrante fout op dit terrein spoorde Baybasin-advocaat Adèle van der Plas al op: Baybasin's woorden 'to make him call' zijn vertaald als 'hem koud maken'. In alle andere gevallen gaat het om een ingreep in het geluidsmateriaal, bijvoorbeeld wanneer fragmenten door elkaar zijn gehusseld. Dat blijkt alleen al uit de soms bizarre gesprekken die worden gevoerd: mensen bevinden zich op twee plaatsen tegelijk, een dode wordt op drie verschillende dagen begraven of een zondag die in de taps wordt genoemd, valt in werkelijkheid op een maand dag. Derksen beschrijft niet wie voor de vervalsingen verantwoordelijk is, maar voor hem is duidelijk dat in deze zaak de OM's van Turkije en Nederland nauw hebben samengewerkt. Of het OM en de rechterlijke macht hem intussen als een *pain in the ass* ervaren, interesseert

**'Ik vind: fouten
verdoezelen is erger
dan fouten maken
en corrigeren'**

Derksen niet. Hij denkt niet zo. Laatst, hij vond het typerend, hield hij een lezing voor het gerechtshof van Den Haag, dat Lucia de Berk in 2004 veroordeelde. Tevoren was al gesproken dat hij de zaak-Lucia de B. niet zou aanreren. Na al hoop zelden twee rechters tegen hem: 'Dapper, hoor, dat u hier durft te komen.' Derksen, af: 'Zij denken dus dat ik iets goed te maken heb. Ze verliezen totaal uit het oog waar de problemen zitten. Het idee dat er iemand onterecht levenslang in de gevangenis heeft gezeten – daar wordt niet aan gedacht. Mijn god, hun eer, daar gaat het om.'

Toen Derksen nog werkte als hoogleraar wetenschapsfilosofie was hij ook al anders dan veel van zijn collega's, weet Pouwel Slurink, die bij hem in Nijmegen promoveerde. 'In de filosofie kun je je heel erg verschuilen achter vage formuleringen, maar die prikte hij altijd door. Hij studeert met beide benen op de grond en hield van eenvoudig taalgebruik.' En dan al dat gepraat over theorieën, waar wetenschapsfilosofen een handje van hebben: Derksens moest er niets van hebben. Hij zei altijd: 'Er is maar één werkelijkheid, het zit maar op één manier in elkaar.' Soms sloeg hij met zijn hand op tafel, herinnert Slurink zich. 'Weet je,' zegt Slurink, 'het cliché beeld van de filosoof is een wat dromerig, academisch type in een net pak. Ton Derksen zou je ook kunnen tegenkomen als houthakker, maar dan wel een heel intelligente.'

Alles pro deo

Wie Derksen in levenden lijve ziet, begrijpt waar Slurink het over heeft. Op een zonnige dag eind juni ontvangt Derksen in zijn vakantiehuysje op Vlieland, waar hij vijf weken zit met echtgenote Henry, nu en dan aangevuld door hun twee dochters die met man en kinderen over zijn uit de Verenigde Staten. Derksen is een vriendelijk ogende man, op gympen en in spijkerbroek. Hij vertelt hoe hij dagelijks in zijn zwemmet met zijn kleinkinderen, weer of geen weer. Hij schaterd om de typering van zijn oud-promovendus. Die associatie met een houthakker komt vast door dat ze beiden geïnteresseerd zijn in vogels, denkt Derksen. 'We hebben soms van die gesprekken: "Heb je de zwartkop al gehoord?" Derksen was moe voordat zijn vakantie begon. Het boek over Baybasin heeft hij in negen maanden geschreven, waarbij inbegrepen het bestuderen van de taps en ander materiaal. Daarnaast schakelen advocaten hem geregeld in voor onderzoek van bewijsmateriaal – overigens alles pro deo, omdat hij zijn onafhankelijkheid wil bewaren. 'Hij is een keiharde werker', heeft zijn uitgever en vriend Erno Eskens van de Internationale School voor Wijsbegeerte gezegd. 'Hij is altijd bezig een boek te schrijven, liefst twee tegelijk, in een moordend tempo.' Het vol-

gende boek staat alweer op stapel: *Onschuldig* vast. Daarin zoekt hij uit hoeveel mensen in Nederland onterecht de gevangenis ingaan. 'Stel dat het maar één procent is, dan komen zo'n tweehonderd mensen per jaar onschuldig vast te zitten. Dat is toch verschrikkelijk?'

En vijf gelezen zei u dat de Deventer moordzaak de meest bizarre zaak is die u heeft onderzocht. Zegt u dat na bestudering van de zaak-Baybasin nog steeds? 'Deze zaak is minstens even gek.'

Als ik uw nieuwe boek moet geloven: dit slaat alles. 'Nou, in de Deventer moordzaak is ontzettend veel gelogen, maar daar was duidelijk door wie. In de zaak Baybasin is ook gelogen, alleen is onduidelijk wie het hebben gedaan en hoe groot die groep is geweest. Maar er is geklucht en gerommeld.'

De betrouwbaarheid van de taps heeft al vaker ter discussie gestaan. De Commissie Evaluatie Afgesloten Strafzaken (CEAS) heeft er uitgebreid onderzoek naar laten doen, maar vond geen reden aan te dringen op een herziening van de zaak. Hoe kan het dat uw conclusies nooit eerder zijn getroffen?

'Het is een schande. De CEAS had alle materiaal voorhanden om te zeggen: hier is gemanipuleerd. Er is denk ik iets anders aan de hand: de Hoge Raad heeft geen behoefte aan herzieningen. De Hoge Raad moet ervoor zorgen dat er geen onschuldige mensen in de gevangenis komen, maar moet ook de rechtszekerheid in de gaten houden. Als een rechter zegt dat iets zo is, moeten we daar als samenleving vanuit kunnen gaan. Als nu blijkt dat het in een aantal gevallen fout zit, tast dat volgens de Hoge Raad het vertrouwen in de rechtsstaat aan. Maar ik vind: fouten verdoezelen is erger dan fouten maken en corrigeren.'

Denkt u dat deze opvatting een rol speelt in het nieuwe verzoek tot herziening dat Baybasin-advocaat bij de Hoge Raad heeft ingediend?

'Ja, je ziet het in alle zaken. De Hoge Raad heeft heel moeilijke regels bedacht om aan te tonen dat iets een novum is, een nieuw bewijs. Zeg maar: je moet het mes vinden met bloed eraan. Dan pas is er reden tot een herziening.'

Maar uw heeft u anders gedaan dan alle andere deskundigen die naar die taps hebben gekeken?

'U redeneert als een jurist.' Hij grinnikt. 'Iar is een beleidsling, hè?'

Dat begreep ik uit uw boek. U heeft het niet zo op juristen.

'Juristen tellen deskundigen. Er zijn misschien wel twaalf deskundigen die zeggen dat het bewijsmateriaal klopt en ik zeg dat er niets van

klopt. En dan is de reactie van juristen: waarom zouden we Derksen geloven? Maar het gaat niet om het aantal deskundigen vóór of tegen. Het gaat om de kwaliteit van de argumenten die je hanteert.'

U pelt de zaak af door te argumenteren.

'De cruciale vraag is steeds: is dit het bewijs vóór een scenario of zou je hiermee ook iets anders kunnen bewijzen? Dus je zoekt argumenten voor een scenario en dan de tegenargumenten. Ik merk dat het vaak tot andere resultaten leidt dan wanneer juristen de zaak bekijken.'

Juristen hebben volgens u last van tunnelvisie.

'Daar hebben alle mensen last van, want dat is evolutionair zo gegroeid. Als we eenmaal een scenario in ons hoofd hebben, kijken we niet of er nog een ander scenario mogelijk is. Dat scheelt tijd en meestal gaat het goed, waardoor de eigenschap in het evolutieproces bewaard is gebleven.'

U bedoelt: ik heb gehoord dat u op een houthakker lijkt en dus ga ik gauw kijken of dat beeld klopt zodat ik verder kan met andere dingen.

Lachend: 'Gelukkig rook ik geen pijp, anders had ik nog meer op een houthakker geleken.'

We willen niet alles voortdurend ter discussie stellen, anders worden we gek. Dat is toch het punt?

'Precies, ons brein neemt een snelle beslissing over wat we moeten denken, daarna kunnen we door. In het alledaagse leven werkt dit doorgaans prima, maar het grote probleem is dat juristen ook in hun werk op die alledaagse manier denken.'

Hoe valt dit te veranderen?

'Juristen moeten een uitgebreide cursus waarheidsvinding krijgen, want daar hebben de meesten geen kaas van gegeten. Ze moeten leren welke denkfouten we maken; als we die eruit krijgen, schiet het al een stuk op. Ik weet van mezelf hoe sterk de krachten zijn om een verhaal passend te maken. Aan het einde van elk boek bespeur ik ook bij mezelf de neiging om bij te kleuren. Je moet je blik openhouden door tegen spel te organiseren, anders ga je de fout in.'

De Turken hadden een belang om Baybasin te laten opsluiten. Hij heeft het publiekelijk opgenomen voor de Koerdische zaak en hij heeft verraden dat de Turkse regering betrokken was bij drugshandel.

'Precies. En voor de Nederlanders was hij in 1998 een fantastische vangst. Kijk, de politie behaalt zo nu en dan wel een succes, maar frustreerend genoeg leidt het meeste werk tot niets. In die tijd was de politie bezig met grote drugskoeriers en dat liep slecht. Dus toen de

Huseyin Baybasin werd in 2001 veroordeeld tot 20 jaar cel – op basis van gesprekken waarmee geknoeid was?

Turken Baybasin op een presenteerblaadje aanboden, iemand die twee schepen met drugs zou hebben gerund, was er maar weinig nodig om de Nederlanders lekker te maken.'

Weet u werkelijk niet waar het bedrog in de zaak-Baybasin zich bevindt? Ik las toch wel in uw boek dat de Nederlandse politie of het Nederlandse OM er zeer waarschijnlijk aan mee heeft gedaan.

'Het zou nog zo kunnen zijn dat de Turkse politie alle bewijsmateriaal kant en klaar aan de Nederlandse politie heeft overgedragen. Maar ik citeer in mijn boek verschillende mensen die dit zeer onwaarschijnlijk achten.'

Ik kreeg inderdaad sterk het gevoel dat de Nederlanders actief bewijsmateriaal hebben verdraaid.

'Tuurlijk, tuurlijk. Of ze zijn heel dom geweest, die mogelijkheid kun je niet uitsluiten, hè?'

De grote vraag die boven uw boek blijft hangen is: waarom zijn ze bij de politie of het OM dat bewijsmateriaal gaan vervalsen? Omdat ze dan een keer een succesje zouden hebben?

'Geen succesje, een gigantisch succes. Als je bij de politie werkt, is het een en al droefenis. Je probeert iets te vinden, maar meestal lukt dat niet. En in deze zaak denk je dat je de grootste drugsdealer van het westelijk halfrond te pakken hebt, wat voor verklaring heb je verder nodig?'

Maar is het een bevredigende verklaring voor wat de Nederlanders hebben gedaan? Bewijsmateriaal vervalsen gaat ver.

'Ik weet hoe sterk de krachten zijn om een verhaal passend te maken'

Ernst Louwes: 12 jaar cel in de Deventer moordzaak. 'Alle argumenten om hem vrij te pleiten staan in mijn boek'

Luister. De politie hoort van allerlei geheime Turkse informanten dat Baybasin schuldig is. Dus je gaat niet eens onderzoeken of hij onschuldig is, je wéét al dat hij schuldig is. Het is het idee van de *crime fighters*, Fred Teeven was daar bij het OM de grote man achter. Je weet dat iemand een grote crimineel is en daar zoek je het bewijs bij. Als dat in de praktijk niet helemaal wil vlotten, kun je een beetje helpen en niet iedereen hoeft dat te weten.'

De zaak-Demmink

Volgens Adèle van der Plas is er een relatie tussen de zaak-Baybasin en Joris Demmink, de voormalige secretaris-generaal van het ministerie van Justitie. Ze zegt dat Nederland onder druk is gezet om Baybasin in de cel te zetten – zo niet, dan zou Demmink in Turkije worden veroordeeld voor verkrachting van jongens. In zijn boek noemt Derksen de naam Demmink niet. 'Ik wilde me er niet mee bemoeven, want het vertroebelt de zaak. Het is onfatsoenlijk als ik iets over hem zou zeggen, want dan beschuldig ik iemand en ik probeer nu juist onschuldige mensen uit de gevangenis te krijgen.'

Maar zou de zaak-Demmink niet kunnen verklaren waarom de Nederlanders hebben meegedaan aan het vervalsen van taps?

'Ik heb zo'n verklaring helemaal niet nodig, de vangst van een vermeende grote crimineel is genoeg. Overigens heb ik tijdens mijn onderzoek geen enkele aanwijzing gevonden dat Demmink er iets mee te maken heeft.'

Heeft u Baybasin gesproken tijdens uw onderzoek?

'Nee, pas nadat ik mijn boek klaar had – zo heb ik ook gewerkt met Lucia de Berk, Ernest Louwes en anderen, omdat ik nooit partij wil worden. Baybasin zit in Veenhuizen. Ik heb hem een tijdje geleden bezocht en heb van negen uur 's ochtends tot vier uur 's middags met hem gepraat. Het is een interessante man, ik merkte hoe principieel hij was. Al twee keer zijn er mensen bij hem in de cel geweest die zeiden: 'Als je toegeeft dat je het hebt gedaan en tekent bij het kruisje, mag je de gevangenis uit.'

Wat voor mensen zijn dat?

'Nederlandse justitie. Maar Baybasin wenst niet te hokkenen.'

Is het normaal dat justitiemensen in de gevangenis komen om iemand te laten bekennen?

'Nee, absoluut niet. Wat erachter zit, weet ik niet precies, maar Baybasin is natuurlijk een lastpak voor justitie. Zijn zaak zit vol troebelen en het ziet er slecht uit voor de Nederlandse staat. Stel dat de Hoge Raad besluit tot een herziening en Baybasin krijgt gelijk, dan krijgt hij

een enorme schadevergoeding. Als hij bekend, is de Nederlandse staat in één klap van hem af, zonder schadevergoeding.'

Denkt u zo langzamerhand niet: we leven in een bananenrepubliek?

'Nee, we leven in een rechtsstaat met menselijke gebreken. In een bananenrepubliek is het echt veel erger, dan gebeuren dit soort dingen systematisch.'

Taps door elkaar husselen, verkeerde vertalingen aanleveren, iemand in de gevangenis laten tekenen bij het kruisje, dat deugt toch voor geen meter?

'Dat ben ik met u eens. Maar u leeft in de situatie waarin ik tien jaar geleden zat. U denkt dat de rechtspraak een proces is waarin alles keurig verloopt. Nou, dat moet u vergeten.'

Waarom kunnen uitgerekend de mensen van het OM niet omgaan met uw kritiek?

'Weet u wat het is? De selectie bij het OM is merkwaardig. Degene die bij het OM de baas was bij sollicitatieprocedures zat eens tegen

mij, en waarschijnlijk betreurt ze het nu: 'Goh, weet je dat we nooit selecteren op waarheidsvinding?' Ze kijken naar kordaatheid, vastberadenheid, bestand zijn tegen druk van de samenleving, besluitvaardigheid. Ik dacht: dan krijg je precies het verkeerde type. Dit soort mensen, psychologisch onderzoek laat het zien, is dogmatisch, overweegt niet goed alle argumenten in een zaak en kan slecht omgaan met kritiek. Het kunnen best oprechte mensen zijn, maar voor de waarheidsvinding zijn ze van het verkeerde slag.'

Waarom bent u na uw emeritaat toch zo druk bezig met onschuldigen uit de gevangenis krijgen? Wat zijn uw drijfveren?

'Natuurlijk wil ik wel onschuldigen uit de gevangenis krijgen, maar als je het zo formuleert, is het een nobel beeld waarin ik me niet herken. Het is ook ik vind dit interessant om te doen, het is ongelooflijk spannend om te zien hoe mensen argumenteren, het is een thema waarover ik mijn hele leven college heb gegeven.'

Onze webshop heeft ook inhoud

The book lamp

Ziet er niet alleen uit als een mini-bureaulamp, u kunt hem ook daadwerkelijk op zijn voetje op tafel of bureau zetten.

Maar u kunt hem ook als leeslampje op uw boek bevestigen: 'It clips on your book, it sits on your desk.' Inclusief batterijen.

Prijs: € 15,95
Abonneeprijs: € 13,95

Ga nu naar vn.nl/winkel

Vrij Nederland
Lang leve de inhoud

Schaakstukken

In het gezin waarin Derksen opgroeide, was een goed argument God, zegt hij. Zijn vader hield van argumenteren, hijzelf zo mogelijk nog meer. Met rode oortjes luisterde hij naar gesprekken van volwassenen, maar hij werd zelf ook serieus genomen. 'Als je een goed argument had, aanvaardde mijn vader dat. Hij zei nooit: 'Je bent nog maar acht of twaalf, dus houd je mond.'"

Op een dag was Ton het oneens met zijn oma, waarover weet hij niet meer. Zijn moeder was boos, hij toonde volgens haar geen respect. Maar zijn vader zei: 'Ton heeft gelijk.' Het was een van de belangrijkste lessen die hij leerde: 'Als je iemand tegenspreekt, is dat geen teken van geen respect hebben. Het is geen persoonlijke aanval. Het gaat om goede argumenten. Veel mensen hebben dat niet door.'

Hij groeide op in Meppel in een gezin met vier kinderen en een pleegkind. Zijn vader was leraar maatschappijleer met een utopische inslag: hij schreef boeken over vredesopvoeding, ofwel de vraag hoe de vrede met name via het onderwijs kon worden bevorderd. Op zijn 61ste promoveerde zijn vader op het onderwerp. Ton Derksen is door hem beïnvloed, maar ook in negatieve zin, zegt hij. 'Mijn vader had grootse doeleinden voor de mensheid, terwijl ik me realiseer dat elke utopie heeft geleid tot ellende. Maar je inzetten voor een ander, ja, dat heb ik wel van hem geleerd.'

Als jongen deed Derksen aan schaken en speelde hij hobo. Dat laatste doet hij nog steeds, maar met schaken stopte hij rond zijn veertiende, toen hij merkte dat hij zijn familieleden tijdens het eten als schaakstukken begon te zien. Hé, ik kan jou slaan, dacht hij dan. Al jong ook las hij boeken als *Geschiedenis van de westerse filosofie* van Bertrand Russell en dankzij zijn liefde voor argumenteren – een mooi argument heeft een schoonheid van zichzelf – belandde hij bij de studie filosofie in Groningen. Het was zijn derde studie, naast geschiedenis en sociologie.

Geen contact meer

Van 1980 tot 2005 was hij hoogleraar en na zijn emeritaat trok zijn zus Metta de Noo hem de zaak Lucia de B. in. Ze had over de zaak gehoord via haar schoonzus, die chef de clinique was in het Haagse Juliana Kinderziekenhuis waar Lucia de Berk werkte. De schoonzus, getrouwd met broer Wim Derksen, had met anderen in kaart gebracht bij hoeveel sterfgevallen Lucia de Berk als verpleegkundige dienst had gehad. De Noo begon te vermoeden dat de zaak niet klopte. Ze vroeg haar broer Ton of hij ernaar wilde kijken. Gaandeweg ontdekte hij dat er inderdaad iets heel erg niet klopte, en de rest is geschiedenis.

Broer Bram zegt: 'Het is fantastisch dat Lucia vrij is gekomen, maar er is een hoge prijs voor betaald.' Sinds de bemoeienis van Metta en Ton met de zaak hebben broer Wim en zijn vrouw geen contact meer met de rest van de familie.

'De familie Derksen is dus niet verscheurd,' relateert Ton Derksen. 'We zijn met vier kinderen en een pleegbroer, en Wim en zijn vrouw hebben zich afgescheiden. De rest is nog bij elkaar.'

Uit een interview in *NRC Handelsblad* begreep ik dat uw zus Metta ook moeite heeft met uw rol in de zaak. U zou te veel met de eer zijn gaan strijken, las ik in haar woorden.

'Ton ze laatst tijdens haar vakantie jarig was, heb ik haar nog een brief gestuurd en binnenkort zien we elkaar weer. Het is dus een stuk minder dramatisch dan het in de krant stond.'

Lucia de Berk na haar vrijpraak; links Derksens zus Metta de Noo, die zich met Derksen inzette voor herziening

U gaat toch niet zeggen dat het allemaal de schuld is van de journalist, hè?

'Eenmaal niet. Ik begrijp mijn zus goed. Ik heb het verzoek tot herziening bij de CEAS ingediend, want dat kon alleen als je politiegagent of hoogleeraar was. Als ik er niet was geweest, was er überhaupt geen herziening geweest. Maar mijn zus heeft heel goed werk geleverd, ze is en blijft de klokkenluider.'

Op het moment dat u zich met de zaak ging bemoeien, moet u hebben geweten dat het problemen zou kunnen veroorzaken in de familie.

'Dat gaat uit van de veronderstelling dat mijn schoonzus verwijtbare fouten heeft gemaakt. Dat is niet zo en dat staat ook niet in mijn boek over de zaak. Mijn schoonzus heeft alleen geconstateerd dat Lucia de Berk bij de bewuste sterfgevallen was, dat viel iedereen op. Daar heb ik nooit enige slechtigheid in gezien, wel de werking van cognitieve krachten waardoor we te snel tot conclusies komen.'

Uw broer Bram vond het schrijnend voor uw moeder. 'Zij zag het gezin uit elkaar vallen,' zei hij.

'Dat is zo. Wij hebben tegen mijn moeder gezegd dat ze rustig kon blijven omgaan met

Wim, we zouden haar er niet scheef om aankijken. Maar Wim is gekapt met mijn moeder. Dat is pijnlijk. Het is verschrikkelijk wanneer een kind zegt: ik kom niet meer bij je.'

Rond het overlijden van uw moeder was het even goed tussen jullie als kinderen, toch?

'Mijn moeder kreeg een beroerteachtig iets en daarna hebben we Wim gebeld. Hij is gekomen, maar toen was ze al niet meer bij kennis. Ja, wij als kinderen gingen als keurige volwassenen met elkaar om.'

U heeft het uitgepraat?

'Nou ja, uitgepraat, dat is iets voor televisieprogramma's. We gingen die dagen weer normaal met elkaar om. Uitpraten is levensgevaarlijk, het eindeloos uitdruipen van zaken, dat slijpt de ellende alleen maar dieper in je brein.'

Nu is de situatie weer als voorheen, heb ik begrepen. Heeft u er last van dat de familierelaties zijn verstoord?

'Last van in de zin dat ik er een neurose van heb gekregen? Het is gewoon jammer, maar ik lig er niet eindeloos wakker van.'

Iets anders: denkt u dat het OM met angst en beven weer een nieuw boek van u afwakt?

'Ik hoor eigenlijk nooit wat van het OM. Toen in 2011 mijn boek *Leugens over Louwes* verscheen, heb ik het aangeboden aan Herman Bolhaar, de baas van het OM. Ze hebben het met zes mensen gelezen en daarna kreeg ik een telefoontje van Bolhaar: "Er staat niets nieuws in." Ik vond het onthutsend dat er zo'n duidelijke weerstand is om dingen eens van een andere kant te bekijken.'

Uw broer Bram zei: 'Ton laat zich niet emotioneren, ook niet door kritiek. Hij heeft geduld. De zaken waarmee hij zich bemoeit, kunnen jaren duren, maar voor hem is het onontkoombaar dat Louwes van alle

Interview
Ton Derksen over 'Lucia de B.'

In een interview met Omroep Gelderland vertelt Ton Derksen hoe de film *Lucia de B.* van Paula van der Oest hem aangreep: 'Ik dacht: dit is precies wat ik niet tijdens het schrijven wil zien. Daarom wilde ik Lucia de Berk niet bezoeken in de gevangenis toen ik nog bezig was met mijn boek over haar zaak. Ik wil in alle rust alles kunnen overdenken en als ik haar lijden dan concreet voor me zou zien, was ik gehaat geraakt.' In zijn boek *Verknippt bewijs* beargumenteert hij de onschuld van Huseyin Baybasin, de Turkse Koerd die sinds 1998 vastzit in Nederland wegens moord, heroinehandelen en gijzeling, maar tijdens het schrijven bezocht hij hem evenmin. 'Zolang je mensen niet kent, kunnen ze abstract blijven, en dat helpt tijdens het schrijven.'

Ga naar

nl/tonderksen

blaat wordt gezuiverd, en ik denk dat hij dat met Baybasin ook verwacht.' Kloopt dat laatste?

'Ja, ik ben erover overtuigd dat de onschuld van beide mannen wordt aangetoond, in het geval van Louwes misschien wel eerder dan ik had verwacht.'

Na het interview komt er inderdaad schot in de Deventer moordzaak als de advocaat generaal van de Hoge Raad zijn onderzoek op drie punten van het bewijsmateriaal aankondigt. Nu blijkt Derksen toch ietsje ougeduldiger. 'Als wij als mensen duizend jaar zouden leven, zou dit ontzettend goed nieuws zijn. Maar voor degenen die zeventig, tachtig jaar leven, is dit om radelees van te worden. Dit onderzoek gaat zo weer een paar jaar duren en dit is nog lang geen herziening. Tervalf alle argumenten om Louwes vrij te pleiten er al liggen: ze staan in mijn boek.'

'Als je iemand tegenspreekt, is dat geen teken van geen respect hebben'